

Monumentnummer*: 531334

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2014
Kadaster deel/nr 82727/129

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Weesp Amsterdam Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Weesp Betonnen werken Uitermeer-Hinderdam

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Weesp G 465

Omschrijving**

Cluster 3. V.I.S.-Mitrailleurkazematten.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

De V.I.S.-KAZEMAT is in seriematige vorm als een gewapend betonnen verdedigingswerk toegevoegd aan het bestaande defensiestelsel. Tussen 1928 en 1935 verschenen in een aantal delen het Voorschrift Inrichten Stellingen no. 77 (V.I.S.). Deze boekwerken zijn ontstaan uit de wens tot standaardisering van de bouw van gewapend betonnen groepsschuilplaatsen en gevechtsofstellingen, waar het tot dan toe aan ontbrak. De voorschriften waren bedoeld voor de bouw van stellingen in oorlogsomstandigheden, door de troepen zelf. Voor vreedstijd zou de genie andere ontwerpen maken. Omdat de V.I.S. waren bedoeld voor onervaren dienstplichtige militairen, waren de ontwerpen van de kazematten zo eenvoudig mogelijk, met rechthoekige vormen. Er werden verschillende bouw mogelijkheden per kazematttype gegeven, die aangepast konden worden aan de (oorlogs- en terrein)omstandigheden waaronder gebouwd moest worden. Ook het weerstandsvermogen kon per bouwwerk verschillen, zijnde W 12-15, W 15-21 of W 21-28. Het eerste boekwerk van de V.I.S. was deel VII, Bouw van zware gewapend betonnen schuilplaatsen. Het gold vanaf de datum van verschijnen als norm voor de gehele Nederlandse krijgsmacht. In tegenstelling tot hetgeen door de titel wordt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gesuggereerd handelt deel VII voornamelijk over gevechtsofstellingen. Slechts twee van de tien voorbeeldontwerpen betreffen schuilplaatsen. De voorschriften uit de V.I.S. waren sterk theoretisch van aard of gebaseerd op kennis en ervaringen uit de buurlanden en de Eerste Wereldoorlog. Er waren vanuit militaire kring dan ook verschillende kritische geluiden te horen, zowel over de gezondheidsrisico's van de manschappen, als in tactisch-technisch opzicht. Pas nadat een aantal V.I.S.-kazematten (in vreedstijd) was gebouwd, kwam er een oefenkazemat tot stand, bedoeld voor de opleiding van bedienend personeel. Dit leidde tot enkele aanpassingen van de reeds gebouwde werken. In de Vesting Holland zijn in totaal ca. 40 V.I.S.-kazematten gebouwd, waarvan 34 stuks aan nieuwe of verbeterde accessen in het Oostfront Vesting Holland.

Omschrijving

De V.I.S.-KAZEMAT 'Keverdijk' ligt vlak bij fort Uitermeer aan de noordoostzijde achter de sluis aan de Kreugerlaan en dateert uit 1934. De kazemat werd gebouwd ter verdediging van de in 1927 aangelegde provinciale weg Hilversum-Weesp. Samen met een identieke kazemat op Fort Hinderdam diende de kazemat 'Keverdijk' als flankerende mitrailleurkazemat voor de V.I.S.-kanonkazemat op het fort Uitermeer. Deze (inmiddels gesloopte) kanonkazemat kon frontaal op de weg worden gericht. De gewapend betonnen kazemat 'Keverdijk' is gebouwd volgens het Voorschrift Inrichten Stellingen (V.I.S.) no. 77 type V. Het bouwwerk staat op een onderheide funderingsplaat, is rechthoekig van vorm en één bouwlaag hoog. Het heeft een vlak dak, dat grotendeels is aangeaard. De wanddiktes variëren van 1 meter tot 1.80 meter. Aan de bovenzijde is er een dekking van 1.50 meter beton, met daarop aarde. De ingang van de kazemat bevindt zich links in de noordwestwand. Haaks daarop ligt een gang waaraan twee ruimtes grenzen. De eerste ruimte was een wachtruimte voor de manschappen en had een periscoop, de tweede was bestemd als een gevechtsruimte voor de mitrailleur. Beide ruimtes hebben een schietgat voor een geweer in de richting van de gang. Voor de mitrailleur is er een schietgat aan de andere zijde, in de zuidoostwand. Dit trechtervormige schietgat is versterkt met een vertanding van spoorstaven.

Waardering

De V.I.S.-KAZEMAT is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (20ste eeuw) c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

Het onderdeel dateert uit 1934 en is een voorbeeld van een V.I.S.-kazemat, naar het Voorschrift Inrichten Stellingen. Deze voorschriften verschenen tussen 1928 en 1935 met als doel een standaardisering van stellingen en bedoeld voor de bouw daarvan in oorlogstijd door de troepen zelf.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex, in het bijzonder de nog resterende V.I.S.-mitrailleurkazemat op Fort Hinderdam.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

* Het onderdeel is vrij zeldzaam omdat er slechts 40 V.I.S.-kazematten in Nederland zijn gebouwd en vanwege de onderlinge relatie met de V.I.S.-kazemat op het fort Hinderdam.

* Het onderdeel is gaaf bewaard en laat zich in het veld nog goed als zodanig herkennen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Kazemat (B)

Functie

Kazemat (B10)